

XARXA DE VIGILÀNCIA DELS HERBASSARS DE FANERÒGAMES MARINES

Pere Renom i Vilaró i Javier Romero Martinengo

Departament d'Ecologia. Universitat de Barcelona

La definició

Anomenada abreujadament *Xarxa de Vigilància dels Alguers*, aquesta iniciativa, nascuda de la col·laboració entre la Direcció General de Pesca Marítima de la Generalitat, l'Escola del Mar de Badalona i el Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona, pretén establir una sèrie de punts de control o estacions, distribuïdes al llarg de tot el litoral català, per tal de poder avaluar l'estat biològic d'un nombre representatiu de praderies de fanerògames marines i determinar-ne la seva evolució en el temps. Però els objectius d'aquest projecte van més enllà d'una valuosa recopilació d'informació d'interès exclusivament científic, car les dades obtingudes, a banda de millorar el coneixement que tenim de la natura, serviran, també i sobretot, per elaborar una diagnosi d'un ecosistema que cada cop més es veu sotmès a tot tipus de transformacions derivades de l'activitat humana, que estant àdhuc amenaçant la seva persistència futura; així, un cop elucidat l'estat dels herbeis i la seva tendència, podrem millorar-ne la gestió procurant compatibilitzar els interessos econòmics amb els socials i ambientals. Una finalitat no poc ambiciosa que es veu complementada per uns mitjans prou interessants i singulars ja de per si: el voluntariat. Així, tant el procés d'exploració d'una zona determinada, la seva delimitació com la posterior presa de dades, sempre mitjançant tasques subaquàtiques, es realitza mercès a la participació de voluntaris submarinistes; llur col·laboració és fonamental per poder reeixir en aquest projecte. Es fa palès, doncs, que rere la feina de camp, hi ha una tasca molt important de sensibilització i educació ambiental, encaminada a aconseguir una implicació ciutadana en l'estudi i la conservació d'una part malauradament menystinguda del nostre patrimoni natural, els herbassars de fanerògames marines, molt especialment aquells constituïts per la coneguda *Posidonia oceanica*.

Sintetitzant, teixir una xarxa d'aquestes característiques significa assolir una triple

aspiració: primer implantar una sèrie d'estacions que anualment forniran dades de l'estat biològic dels alguers; segon, utilitzar aquestes dades per elaborar una eina tant de diagnosi acurada com de gestió posterior; i tercer, implicar una part de la societat catalana en aquest procés.

El funcionament

Per poder obtenir informació dels herbeis el més representativa possible, tot recollint la variabilitat regional o local, s'han d'establir al voltant de 25 estacions de control distribuïdes al llarg de la costa catalana (Fig. 1). En cadascuna d'aquestes estacions, es determinen els descriptors següents: densitat (nombre de plantes per metre quadrat), cobertura (percentatge de fons ocupat per planta) i enterrament (alçada de la planta respecte al sediment). La selecció de les estacions es realitza en funció de criteris geogràfics i ecològics. La feina de camp es divideix en les fases successives següents:

(a) exploracions

conjunt d'immersions necessàries per localitzar una praderia i observar-ne les característiques generals (tipus de límits, extensió, situació, etc.) per tal de decidir l'emplaçament idoni de l'estació i l'estratègia més adient a adoptar

(b) fitació

senyalització de l'estació mitjançant el clavament de barres de ferro

(c) presa de dades

treballs de control i seguiment pròpiament

Les dues primeres activitats requereixen entre 2 i 3 submarinistes, mentre que a la tercera hi participen de 10 a 20 escafandristes, normalment pertanyents a un mateix club d'immersió. Prèviament, es realitza un breu curs de formació als participants (ensinistrament) en les tècniques a utilitzar i es distribueixen les tasques i el material necessari.

Els resultats obtinguts són publicats en informes i articles i es subministren una còpia a cadascuna de les institucions i agrupacions que hi participen, fent constar els

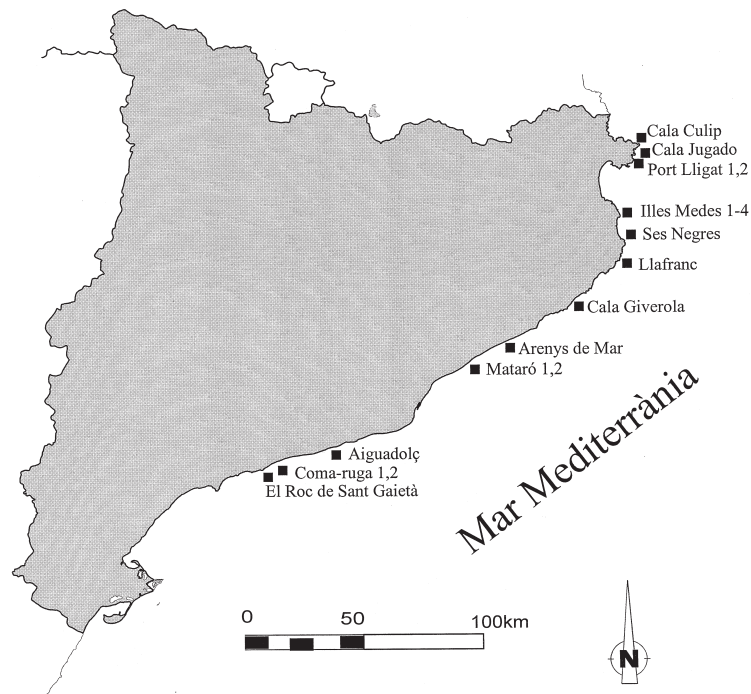

Fig. 1. Distribució de les estacions implantades durant 1998 a la costa catalana

noms de persones i entitats on s'escaigui; també s'introdueixen a la plana WEB. L'objectiu és assegurar que la informació arribi al màxim de gent possible, tant en cercles científics (articles en revistes especialitzades), tècnics (administracions, institucions), com, molt especialment, a la societat en general (articles de divulgació, premsa, televisió, etc.). En aquesta mateixa línia, s'edita un butlletí mensual, el *Xarxa Informacions*, que és una vehicle de cohesió iòbviament d'informació de tots els voluntaris. Per una banda, per a aquelles entitats i persones que ja han pres part en la implantació d'una estació, els ajuda a conèixer què s'està fent a la resta del litoral, contextualitzant la seva pròpia feina; per l'altra, per a aquelles entitats i particulars que encara no han tingut l'oportunitat de participar, manté el vincle per tal que no es perdi la motivació i l'entusiasme inicial i romangui fins que els sigui possible implicar-s'hi directament.

Un cop transcorreguts els tres anys projectats per al desenvolupament de la *Xarxa*, s'espera que la seva implantació s'hagi produït de manera completa a tots els sectors previstos de la costa catalana. Les estacions haurien, però, de continuar trametent les dades anualment a la Universitat, que s'encarregaria de supervisar-ne la qualitat, analitzar i fer públics els resultats. Aquest és el punt on probablement rau el major repte, i el seu total reeiximent dependrà del tarannà d'aquests tres anys; això vol dir que aquesta projecció de futur haurà d'estar present al llarg del conjunt d'actuacions escomeses.

La participació

Les tasques de vigilància i seguiment hauran d'ésser assumides per voluntaris, preferentment vinculats a algun club d'immersió, escola de natura, escola del mar, associacions culturals, naturalistes, ecologistes, regidories de medi ambient, confraries de pescadors, clubs nàutics... per tal de facilitar el contacte i la coordinació dels participants, els quals seran prèviament capacitats per personal del Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona. Les persones que decideixin incorporar-se com a voluntaris al projecte hauran d'adquirir un cert compromís, no excessivament feixuc, en les tasques assignades; en total, es requerirà l'assistència a 1-2 xerrades de capacitació (de menys de dues hores de duració) i 1-2 immersions, anualment i per estació, per assolir els objectius establerts. Col·laboracions més intenses seran, lògicament, benvingudes. Tot i que la major part hauran d'ésser escafandristes, els voluntaris també podran contribuir introduint dades a l'ordinador, ajudant en superfície, portant l'embarcació... Per a aquells que hagin de fer el seguiment pròpiament dit (treballs subaquàtics), serà imprescindible, òbviament, el títol d'immersió (qualsevol titulació: PADI, ACUC o CMAS), experiència mínima, l'aportació del material particular i llicència federativa (o assegurança esportiva equivalent); s'intentarà que, en tots els casos, hi hagi algun voluntari amb titulació superior (monitor o instructor) que assumeixi el paper de coordinador de la part esportiva de les immersions.

